



VICTORIA

INTERNATIONAL UNIVERSITY

*STRATEGIJA
NAUČNO - ISTRAŽIVAČKOG RADA NA VICTORIA INTERNATIONAL
UNIVERSITY
ZA PERIOD 2023 - 2027. GODINE*

Mostar, 2023. godine.

SADRŽAJ

UVOD.....	3
CILJ NAUČNO-ISTRAŽIVAČKE DJELATNOSTI NA VICTORIA INTERNATIONAL UNIVERSITY.....	4
VRSTE ISTRAŽIVAČKOG RADA, KVALITATIVNI PROGRAMI I POVEZANOST NAUČNOG RADA NA VICTORIA INTERNATIONAL UNIVERSITY.....	5
NAUČNA SARADNJA SA RELEVANTNIM INSTITUCIJAMA/USTANOVAMA	7
IZDAVAČKA DJELATNOST NA VICTORIA INTERNATIONAL UNIVERSITY	7
UKLJUČENOST I PODRŠKA U NAUČNO - ISTRAŽIVAČKOM RADU.....	7

UVOD

Naučno - istraživački rad Victoria International University (u daljnjem tekstu: VIU), odvija se kroz aktivnosti projektnih timova koje sačinjavaju nastavnici i saradnici svih fakulteta, studenti doktorskih akademskih studija, istraživači koji su angažovani kao saradnici na projektima, kao i istraživači zaposleni u drugim naučno - istraživačkim institucijama, privrednim subjektima i drugim. VIU je u svojoj Strategiji razvoja definisao dimenziju jačanja naučno - istraživačkog rada. Zakonski okvir o visokom obrazovanju posebno afirmiše značenje navedenog cilja. Iako je VIU svojim naučno istraživačkim radom prepoznat po tematskim područjima, u analizi smo došli do spoznaje kako naši istraživači posjeduju i neka znanja iz raznih područja te smatramo da će tematska područja naučno - istraživačkog rada biti uporište za povećanje naučnog kvaliteta univerziteta u ovom programskom periodu i u budućnosti. Tendencija je univerziteta u zemljama EU stalno povećavanje finansijskih sredstava usmjerenih za naučno - istraživački rad. Početkom 21. vijeka, država, lokalne zajednice i preduzeća sve više integrišu i ostvaruju kooperativne odnose s ciljem povećanja efikasnosti preduzeća, a time i privrede koja može pružiti odgovarajući kvalitet života građanima. Kako bi osigurali uspješno organizovanje istraživačkih timova, preduzimat će se sljedeće aktivnosti:

1. Povećana vidljivost istraživačkih timova organizovanjem web-stranica;
2. Poticaj, podrška i pomoć istraživačkim timovima u traženju vanjskih izvora finansiranja za svoje projekte;
3. Uvođenje internog konkursa kompetitivnosti za finansiranje onih projekata istraživačkih timova koji obećavaju visok nivo međunarodne vidljivosti;
4. Oblikovanje sistema planiranja, implementacije i kontrole svih aktivnosti naučno istraživačkog rada na godišnjem nivou;
5. Umrežavanje sa istraživačima i istraživačkim timovima u zemlji i inostranstvu koje imaju srodan interes u naučno - istraživačkom radu.

Programom naučno - istraživačkog rada definišu se naučne oblasti istraživanja, kao i aktivnosti vezane za obezbjeđenje uslova za njihovu realizaciju, unapređenje međunarodne saradnje, objavljivanje rezultata naučno - istraživačkog rada i aktivnosti na promociji nauke i naučno - istraživačke djelatnosti u cjelini. Promjene i prilagodbe VIU u interakciji su s okruženjem, te ih Strategija naučno-istraživačkog rada obuhvata u narednom petogodišnjem razdoblju, ali i sveukupno stanje u društvu, koje sa sobom nosi nužne i dinamične promjene. Pod pojmom naučno - istraživački rad podrazumjeva se sistematski stvaralački rad na usvajanju novih znanja, s ciljem podizanja općeg civilizacijskog nivoa društva i korištenja tih znanja u svim oblastima društvenog i privrednog razvoja, uključujući i razvoj tehnologije i njihovu primjenu. Naučno - istraživački rad se ostvaruje na povezanosti osnovnih, primjenjenih i razvojnih istraživanja, osposobljavanjem i usavršavanjem kadra za naučno - istraživački rad, koji VIU zasniva na:

- a. autonomnosti u akademskom radu i stvaralaštvu;
- b. konkurentnosti naučnih programa i projekata;
- c. prilagodavanje međunarodnim mjerilima kvaliteta u oblasti nauke;
- d. javnosti rada i rezultata tog rada koji su podložni naučnoj i stručnoj kritici;

- e. etičnosti naučnika i istraživača;
- f. saradnji s domaćim i međunarodnim institucijama u oblasti nauke i istraživanja;
- g. povezanosti sa sistemom visokog obrazovanja;
- h. zaštiti intelektualnog vlasništva, ljudskih prava, te lične i opće sigurnosti;
- i. brizi za održiv razvoj i zaštitu okoliša;
- j. potrebama privrednog i društvenog razvoja;
- k. poticanju i uvažavanju specifičnosti nacionalnog sadržaja.

CILJ NAUČNO-ISTRAŽIVAČKE DJELATNOSTI NA VICTORIA INTERNATIONAL UNIVERSITY

Naučno - istraživačka djelatnost na VIU je omeđena privrednim i društvenim tendencijama u Hercegovačko-neretvanskom kantonu (u daljnjem tekstu: HNK) i Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BiH). S obzirom da je VIU opredjeljen za razvoj ove djelatnosti, cilj je da se postigne ugled univerziteta i njegovih istraživača. Kako bi se predvidjela strateška područja načne djelatnosti univerziteta provodi se samoevaluacija i proučavaju relevantni pokazatelji kvaliteta i efikasnosti dosadašnjih učinaka naučno - istraživačkog rada, na temelju kojih se projiciraju ciljevi naučnoistraživačkog rada:

- Radom na naučno - istraživačkim projektima stvara se relevantni intelektualni kapital mladih ljudi koji se mogu uključiti u nastavu, ili u domaće ili inostrane privredne subjekte. Naučno - istraživački rad uključuje širenje baze naučno-istraživačkog rada na svim fakultetima. Kako su u istraživanje uključeni stručni saradnici, asistenti i nastavnici, dobiva se novi kvalitet, kroz novu projekciju naučne i istraživačke djelatnosti. Naučno - istraživački rad doprinosi uspostavljanju veza sa drugim visokoobrazovnim institucijama, kao i privrednim subjektima, što pruža mogućnost prepoznavanja i zapošljavanja mladih ljudi koji su završili studije na VIU. Takvo udruživanje znanja i iskustava, direktno ostvaruje opći društveni interes koji se odražava na apsorpcione kapacitete.
- Naučno-istraživački rad VIU uključuje unapređenje kvaliteta komplementarnih sposobnosti naučno- istraživačkog rada. Nastavnici, asistenti i stručni saradnici kroz istraživanje doći će do odgovarajućih tema za diplomske i magistarske radove, te za doktorske disertacije. Istraživanje će se realizovati kroz saradnju sa drugim institucijama, čime će se stvoriti pretpostavke za efikasnu saradnju i razmjenu znanja. Programi EU su jedan od instrumenata koji Europska unija koristi u cilju podrške i unapređenja istraživanja u prostoru visokog obrazovanja članica EU s jedne strane, i potencijalnih i zemalja kandidata sa druge strane u raznim naučnim oblastima. Time bi se stvorili uvjeti za povećano učestvovanje u europskim istraživačkim programima.
- Naučno - istraživački rad uključuje povećanje kvaliteta obrazovnih programa kroz implementaciju istraživačkih naučnih ishoda u sve segmente nastavne aktivnosti na VIU. Transferom znanja proizvedenog na temelju naučno - istraživačkog rada, dobit će

se nova dimenzija u kvalitetu svih obrazovnih programa. Naučno-istraživački rad, posebno je definisan i kao strateški cilj Strategije razvoja, a odnosi se na povezivanje VIU sa privrednim subjektima. Što ta saradnja bude uspješnija, efikasnija će biti odnosi u smislu pronalazačenja novih spoznaja u rješavanju problema u privredi.

- Naučno - istraživački rad uključuje jačanje ugleda sa ciljem unapređivanja sistemske mreže kojom se ostvaruje saradnja sa privredom, kompatibilnim naučno - istraživačkim institucijama i studentima. Time će se povećati ugled, odnosno imidž VIU, kao institucije koja je kompetentna da rješava privredne probleme i obavlja naučno - istraživačku djelatnost. Time bi marketinški efekti naučno-istraživačkog rada bili mnogo bolji, jer bi se znatno povećala zainteresovanost za akademskom saradnjom, ali i za upis potencijalnih kandidata na VIU. Obzirom da je VIU privatna institucija koja se finansira iz vlastitih izvora osnivača, cilj je i povećanje profita i profitabilnosti, čime bi se osigurala potrebna sredstva za daljnji razvoj naučno - istraživačke djelatnosti. Radom na naučno - istraživačkim projektima stvara se relevantni intelektualni kapital mladih ljudi koji se mogu uključiti u nastavu, ili u domaće ili inostrane privredne subjekte.

VRSTE ISTRAŽIVAČKOG RADA, KVALITATIVNI PROGRAMI I POVEZANOST NAUČNOG RADA NA VICTORIA INTERNATIONAL UNIVERSITY

Osim kroz nastavnu i naučnu djelatnost, svoju prepoznatljivost VIU će graditi i na kvalitetnim programima cjeloživotnog obrazovanja i obrazovanja odraslih. U narednom vremenskom periodu VIU će podupirati primijenjena istraživanja koja nude pretpostavku za stvaranje uslova za buduća fundamentalna (temeljna, osnovna) istraživanja. Ishodi istraživanja primjenjivat će se u privrednim kapacitetima, raznim obrazovnim institucijama i ustanovama HNK i BiH. Istraživački projekti bit će finansirani od strane korisnika, privrednih subjekata, agencija, ministarstava i drugih naručilaca, odnosno budućih korisnika rezultata istraživanja. Također, rezultati će biti prezentovani u obliku naučnih radova, kada je projekat odobren i finansiran od strane nadležne institucije. Ocjena uspješnosti ovog tipa projekta određivat će se na osnovu broja i kvaliteta objavljenih radova. Pri evaluaciji prijedloga projekta primijenjenih istraživanja koristit će se slijedeći kriteriji:

- a. Primjenjivost rezultata projekta;
- b. Naučna kompetentnost rukovodioca projekta;
- c. Naučna utemeljenost predloženih istraživanja;
- d. Nivo originalnosti istraživanja;
- e. Naučna kompetentnost članova istraživačkog tima.

Naučna kompetentnost rukovodioca projekta i istraživača, vrednovat će se na osnovu vrijednosti indikatora naučne kompetentnosti obračunate u posljednjih pet godina iz oblasti predloženih istraživanja. Ocjena kompetentnosti daje se isključivo na temelju broja relevantnih naučnih radova i u skladu s prihvaćenim kriterijima za sticanje naučnih zvanja. Ocjena se može

korigovati za najviše $\pm 10\%$ na osnovu ocjene ostale naučne djelatnosti istraživača, a koja se ocjenjuje na osnovu podataka iz njegova naučne biografije. Pri ocjenjivanju kompetentnosti istraživačkog tima uzimaju se u obzir istraživači s akademskim titulama magistra i doktora nauka. Projekti koji će se realizovati za potrebe privrednih subjekata publikovati će se samo uz saglasnost korisnika. VIU će kreirati tipične ugovore kojim će se izbjegavati pravo intelektualne svojine i zaštite know-how, kako bi se izbjegli nesporazumi vezani za korištenje rezultata, odnosno stečenog znanja kao ishoda - rezultata istraživanja. Osim toga, na VIU, se održavaju polugodišnje Međunarodne konferencije, kako bi se unaprijedio naučno - istraživački rad naučno - nastavnog osoblja. U budućnosti bit će zastupljena i razvojna istraživanja, koja će imati za cilj unapređenje kvaliteta poslovanja određenog privrednog subjekta. Ovi projekti će trajati do godinu dana. Projektni tim bit će formulisan u skladu s projektnim zadatkom. Naučna kompetentnost, iskustvo u rješavanju istraživačkih problema i specifični zahtjevi korisnika, bit će osnovni kriteriji za izbor rukovodioca projekta i članova tima. U skladu sa ciljem da postanemo jedan od vodećih univerziteta u HNK, Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: FBiH) i BiH. U većini od gore navedenih područja, uspješnost naučno-istraživačkog rada mjerit ćemo pomoću indikatora kvaliteta i produktivnosti. Posmatranjem najboljih svjetskih praksi, uvidjeli smo kako postoji sinergijski učinak za univerzitete koji uspješno integriraju nastavnu, naučnu djelatnost te programe cjeloživotnog obrazovanja i obrazovanja odraslih. Nastavnici i studenti glavni su faktori nastavne djelatnosti na VIU. Međutim, danas su studenti vrlo malo upoznati s onim čime se njihovi nastavnici bave u području naučno - istraživačkog rada, pa će se jači naglasak staviti na naučnu komponentu u nastavi. Kako bi odgovorio na ovaj izazov, VIU će uključivanje različitih pojava oblika naučno - istraživačkog rada (naučnih članaka, monografija, projekata i slično) u nastavni proces istaknuti njegovu važnost u prenošenju znanja i vještina važnih za buduće karijere studenata. Smatramo da je sinergija naučne i nastavne komponente veoma važan faktor revitalizacije i redefinisiranja svih studijskih programa koji moraju polaziti od ekspertize i kompetencija u području naučno-istraživačkog rada. U skladu s tim, studenti će imati mogućnost uvidjeti kako kompetencije i znanja koja stiču imaju direktne veze s istraživačkom orijentacijom koju nastavnici kontinuirano njeguju. To će zasigurno doprinijeti većem razumijevanju i samoj dodatnoj vrijednosti koju će studenti osjetiti kroz poboljšani kvalitet nastavnih procesa koji se izvode na VIU. Kako bi VIU uspješno kročio u budućnost, smatramo da je od ključne važnosti integrisati njegov naučno - istraživački rada s ostalim djelatnostima fakulteta, a u cilju stvaranja pozitivnog iskustva studenata o radu nastavnog osoblja. S ciljem popularizacije naučno-istraživačkog rada poticati ćemo nastavnike da koriste razne oblike naučno - istraživačkog rada unutar učionice. Cilj je i uključivanje naučnih radova/projekata/studija vodećih svjetskih istraživača koji se bave problematikom na aktivne studijske programe, VIU. Intencija je pokretanje programa tzv. istraživačkog saradnika za nadarene i uspješne studente svih nivoa studija koji imaju aspiracije prema naučno - istraživačkom radu, zatim organizovanje gostujućih predavanja renomiranih istraživača u područjima koja se izvode i kroz predmete na studijskim programima VIU.

NAUČNA SARADNJA SA RELEVANTNIM INSTITUCIJAMA/USTANOVAMA

Aktivnom saradnjom sa privrednim resursima, partnerstvima za razvoj zajednice, uključenošću u evropski istraživački prostor i evropski prostor visokog obrazovanja, najvišim nivoom organizovanosti i odgovornosti, VIU pokazuje svoju javnu odgovornost i doprinosi sveukupnoj tranziciji u društvo znanja. VIU ima ostvarenu saradnju sa više domaćih i inostranih institucija i ustanova, a već postoje ugovori ili sporazumi o raznim oblicima saradnje, a koji su dostupni i vidljivi na: <https://viu.ba/ugovori-o-medunarodnoj-saradnji/>. U budućem periodu VIU, odnovo njegove organizacione jedinice će nastaviti razvijati saradnju sa univerzitetima u zemljama u okruženju, čime će se otvoriti put za zajedničke naučno-istraživačke projekte. Saradnja sa univerzitetima u BiH omogućava razvoj novih saznanja, čijom bi se promjenom unaprijedio položaj preduzeća u HNK, FBiH i BiH. Saradnjom sa navednim institucijama i ustanovama stvarat će se novi oblici udruživanja radi zajedničkog istraživanja, nabavke i korištenja naučnih publikacija, njegovanja naučne kritike i vrednovanja vlastitog naučno - istraživačkog rada.

IZDAVAČKA DJELATNOST NA VICTORIA INTERNATIONAL UNIVERSITY

Izdavačka djelatnost na VIU usmjerena je na razvoj međunarodno priznatog i prepoznatljivog univerziteta koji je nositelj naučno-nastavne djelatnosti u svrhu napretka bosanskohercegovačkog društva i očuvanja njegovog identiteta s ciljem povezivanja znanja sa životom i napretkom cjelokupne društvene zajednice. Na VIU se realizuje i posebna izdavačka djelatnost. Osnovu izdavačke djelatnosti uglavnom čine izdanja koja su namijenjena za potrebe nastavne aktivnosti na fakultetima Univerziteta, iako objavljeni naslovi imaju i širi društveni značaj. Do sada je objavljivani zavidan broj naslova, i tom praksom nastavit ćemo i dalje. Također, kontinuirano se vrši objavljivanje nastavnih, naučnih i stručnih publikacija nastalih u procesima naučno-nastavnog, istraživačkog, nastavnog i stručnog rada na Univerzitetu ili za potrebe, naučne, nastavne i stručne djelatnosti Univerziteta. Sva izdanja VIU prošla su neophodne recenzentske, lektorske, uređivačke i bibliografske procedure i nalaze se u fondusu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH, a putem razmjene i u najvažnijim inostranim bibliotekama, kao i u bibliotekama najznačajnijih domaćih naučnih, obrazovnih, državnih i relevantnih kulturnih ustanova. Objavljivanje publikacija je u printanom i elektronskom obliku, bez obzira na materijalnu izvedbu izdanja (tekstualni, ilustrativni, zvučni, audiovizualni ili viševrni). VIU redovno publikuje i štampane sažetke održanih Međunarodnih konferencija u vlastitoj organizaciji te kompletne radove u elektronskoj formi. Biblioteka je zvanično počela sa radom datum otvaranja VIU. Na VIU je donesena Strategija razvoja bibliotečke djelatnosti: dostupno na: <https://viu.ba/strategija-razvoja/>.

UKLJUČENOST I PODRŠKA U NAUČNO - ISTRAŽIVAČKOM RADU

Već od svog osnivanja VIU kontinuirano ulaže u materijalne resurse i infrastrukturu svjestan da uslovi u kojima istraživači rade imaju direktan utjecaj na produktivnost i kvalitet naučno - istraživačkog rada. Savremene učionice, informatički laboratoriji, kompjuterska

oprema i softver te pristup bazama podataka predstavljaju suportivne aktivnosti bez kojih aktivnosti naučno - istraživačkog rada ne bi bile moguće. Svi ti preduslovi neophodni su kako bi istraživači ostvarili učinak u naučno - istraživačkom radu koji će imati visoku vidljivost i utjecaj. Takođe, adekvatni uslovi za rad te odgovarajuća oprema i infrastruktura omogućit će privlačenje novih mladih naučnika i većeg broja studenata doktorskih studija. Nabavka nove i održavanje i unapređenje raspoložive analitičke i druge opreme, predstavlja preduslov za efikasnu realizaciju naučnoistraživačke djelatnosti. Također, bit će nabavljena i potrebna literatura, softveri, materijal i pribor, a bit će osigurani i posebni prostori za potrebe naučno-istraživačkog rada. Osim materijalno-tehničke infrastrukture i opreme, VIU veliku pažnju poklanja i finansijskom poticanju kvaliteta u naučno-istraživačkog rada te svojim istraživačima osigurava godišnji budžet za poticanje različitih aktivnosti u naučno-istraživačkom radu, poput odlazaka na naučne konferencije, odlazaka na razne seminare i usavršavanja, logističku pomoć pri objavljivanju naučnih radova i slično. Međutim, ta finansijska sredstva često su nedovoljna da bi se ispunili ciljevi povećanja produktivnosti i kvaliteta u naučnoistraživačkom radu. Zato, smatramo kako se istraživači i timovi nužno trebaju intenzivnije okrenuti vanjskim izvorima financiranja na nivou HNK, FBiH, BiH i regiona. Osim namjenski osiguranih sredstva od strane VIU, bit će korištena i sredstva Federalnog ministarstva za obrazovanje i nauku, kao i predpristupni fondovi EU. VIU i njegove administrativno stručne službe uložiti će veće napore u smjeru pružanja logističke podrške istraživačima i istraživačkim timovima koje se odlučiti na prijavu projekata na konkurse za vanjske izvore finansiranja. VIU će provoditi stalni monitoring, kako bi osigurao da se sredstva iz unutarnjih i vanjskih izvora finansiranja ulažu u područja koja će podignuti produktivnost i kvalitet naučno - istraživačkog rada. Stoga, kako bi nastavio infrastrukturno, materijalno i finansijski podupirati aktivnosti naučno - istraživačkog rada, VIU će implementirati sljedeće aktivnosti: nastavak ulaganja u infrastrukturu, resurse i opremu koji su vitalni za aktivnosti naučno - istraživačkog rada; organiziranje središnjeg repozitorija javno raspoloživih baza podataka koje mogu biti od koristi istraživačima i studentima svih nivoa studija u aktivnostima naučno - istraživačkog rada; povećanje udjela projekata finansiranih iz vanjskih izvora. Osim toga, VIU će povećati udjele projekata finansiranih od strane međunarodnih institucija; uspostaviti interni budžet iz kojeg će se finansirati projekti timova koji obećavaju veći kvalitet u području naučno - istraživačkog rada; uspostaviti sistem stalnog praćenja konkursa, subvencija i stipendija kojim će se istraživačima olakšati traženje vanjskih izvora finansiranja aktivnosti naučno - istraživačkog rada.



Predsjedavajući Senata
Victoria International University
prof. dr. Mato Živković

Broj: S-232/23
Mostar, 21.09.2023. godine